

рового образа жизни и ранней мотивации к сохранению здоровья и реализации своих социальных потребностей.

Литература:

1. Л.П. Крысин «Толковый словарь иностранных слов». Изд. Москва Эксмо. 2008 г.
2. Прембула к Уставу (Конституции) Вссмирной организации здравоохранения.
3. Федеральный закон Российской Федерации от 4 декабря 2007 г. N 329-ФЗ «О физической культуре и спорте в Российской Федерации».
4. http://cnit.mpei.ac.ru/textbook/01_01_00_07.htm
5. <http://medportal.ru/mednovosti/news/2012/05/12/poprev/>
6. <http://www.openclass.ru/wiki-pages/52046>

Сороколіт Н.С., Шиян О.І.

Львівський державний університет фізичної культури

ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ВАРІАТИВНИХ МОДУЛІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ У 6 КЛАСІ З УРАХУВАННЯМ МАТЕРІАЛЬНОЇ БАЗИ ЗАКЛАДУ ТА ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ

Актуальність. Стан здоров'я учнівської молоді, низький рівень рухової активності та смертельні випадки під час занять фізичною культурою та спортом стали передумовою для проведення реформ у галузі фізичного виховання [1]. Одним із ключових етапів проведення реформи у галузі фізичного виховання школярів була розробка та впровадження концептуально нової навчальної програми з фізичної культури для учнів середнього шкільного віку [3]. Програма містить інваріантну (обов'язкову) та варіативну складові. У ній реалізовано принцип варіативності, який передбачає планування навчального матеріалу відповідно до віково-статевих особливостей учнів, їхніх інтересів, матеріально-технічного та кадрового забезпечення навчального процесу [2]. Вперше ця програма була впроваджена у загальноосвітні навчальні заклади України у 2009-2010 навчальному році. На сьогодні відсутні наукові дослідження щодо ефективного використання сучасної програми, тому метою нашої роботи є: дослідження рівня впровадження варіативних модулів навчальної програми з фізичної культури та здійснення порівняльного аналізу застосування варіативної складової з урахуванням матеріально-технічного забезпечення навчальних закладів та інтересів школярів.

Результати дослідження. Для вирішення поставленої мети нами проведено опитування учнів 6-х класів загальноосвітніх навчальних закладів Львівської області. Всього в анкетуванні взяло участь 483 дітей, з них: 170 хлопців та 174 дівчини із 48 шкіл.

Відповідно до діючої програми з фізичної культури, 6 класі учні повинні опанувати від 4-6 модулів. Узагальнені результати опитування показали, що під час уроків фізичної культури найбільше учні вивчають такі види спорту, як: волейбол, футбол, баскетбол, легка атлетика, гімнастику та настільний теніс.

Так під час уроків фізичної культури опановують навчальний матеріал з волейболу 92,5% опитаних нами школярів. При цьому нами не встановлено суттєвої різниці між вивченням цього виду спорту у міських та сільських школах. У міських школах цей показник становить 93%, а в сільських – 91,4%. Високий показник впровадженості цього варіативного модуля підкріплюється належною матеріально-технічною базою. 88,6% дітей вважають, що в їхніх навчальних закладах можна вивчати цей вид спорту. Слід зазначити, що нами не встановлено суттєвої різниці між забезпеченістю спортивним інвентарем та обладнанням у міських та у сільських школах. Про можливість впровадження волейболу стверджують 89,2% учнів, які навчаються у міських та 87,1% – у сільських школах. Разом з тим, інтерес до вивчення волейболу виявляють більше половини респондентів. Це 56,1% учнів 6-х класів. Нами встановлена суттєва різниця щодо бажання вивчення волейболу: 58,3% хлопців та 54% дівчат прагнуть вивчати цей вид спорту. Варто зазначити, що у школах, які розташовані в сільській місцевості діти виявлять вищий інтерес до волейболу, ніж їхні однолітки, які навчаються у містах. Це 61,2% та 56,1% відповідно.

Футбол вивчають 88,6% учнів 6-х класів. Про можливість вивчення навчального матеріалу з цього виду спорту стверджують 85,3% респондентів. З цього ми можемо припустити, що впровадження даного варіативного модуля співпадає із наявною матеріально-технічною базою навчальних закладів. Однак вивчати футбол на уроках фізичної культури хочуть 54% шестикласників. Встановлена суттєва різниця між бажанням хлопців вивчати цей вид спорту та бажанням дівчат. Футбол прагнуть грати 71,1% опитаних нами хлопців, причому у міських школах цей показник значно вищий, ніж у сільських. 72,9% та 66,2% відповідно. Серед дівчат інтерес до вивчення футболу не значний. У містах області хочуть вивчати футбол 40,2% дівчат, у селах – 32,4%. Загалом про бажання вивчати футбол висловилося 37,9% опитаних нами дівчат.

У загальноосвітніх навчальних закладах Львівщини баскетбол вивчають 86,7% школярів. При цьому не має суттєвої різниці між вивченням цього виду спорту, як і в міських так і в сільських школах: 86,3% учнів висловилися про вивчення баскетболу у містах та 87,8% – у селах. Про можливість впровадження цього виду спорту стверджують 89,8% опитаних учнів, що навчаються у містах та 78,4% школярів сільської місцевості. Інтерес до вивчення баскетболу вищий в учнів, що навчаються у містах, ніж їхніх ровесників із сільських шкіл.

Це 57,8% та 47,5% відповідно. В загальному вивчати баскетбол під час уроку фізичної культури хочуть 54,2% шестикласників. Ми зауважили, що інтерес до цього виду спорту значно вищий у хлопців, ніж у дівчат. Так, навчальний матеріал з баскетболу хочуть вивчати 60% опитаних хлопців та 48,8% дівчат. При цьому варто зазначити, що більше бажання проявляють учні, які навчаються у містах, ніж ті школярі, які вчаться у селах. Це 57,8% та 47,5% відповідно.

Наступним видом спорту, який впроваджується в загальноосвітніх навчальних закладах Львівщини є легка атлетика. Про це стверджують 85,7% опитаних школярів. Нами виявлена суттєва різниця між вивченням легкої атлетики у сільських та міських школах. Відповідно до відповідей респондентів, легку атлетику у містах вивчають 84,3% учнів, а в селах – 89,2%. Хоча для вивчення легкої атлетики більше створено умов в міських школах, ніж у сільських. Про можливість проведення легкоатлетичних уроків стверджують 76,5% школярів міських та 63,3% сілків шкіл. Нами встановлено, що інтерес до легкої атлетики в учнів 6-х класів досить низький. Менше половини учнів, які навчаються в містах – 40,7% та 55,4% учнів із сільських шкіл хочуть вивчати легкоатлетичні вправи. Отже, вивчення легкої атлетики у загальноосвітніх навчальних закладах не відповідає матеріально-технічним можливостям навчальних закладів та бажанням учнів.

Узагальнені результати анкетування учнів 6-х класів показали, що гімнастику вивчають 65,6% школярів. Нами виявлено, що у сільських школах гімнастикою займаються 72,7% опитаних учнів, в той час як у містах цей показник становить 62,8% школярів. Хоча, про наявність умов для впровадження варіативного модуля гімнастики стверджують 54,4% шестикласників, які навчаються у містах та 49,6% їхніх ровесників із сільських шкіл. Варто зазначити, що менше половини респондентів виявляють зацікавленість цим видом спорту – 41,4%. Але існує суттєва розбіжність між інтересом дітей до цього виду спорту, що навчаються у сільських та у міських школах. Це 51,8% та 37,2% відповідно. Більший інтерес до виконання гімнастичних вправ виявляють дівчата, ніж хлопці. У дівчат цей показник становить 53,6%, а в хлопців 28,5%.

33,5% школярів 6-х класів стверджують, що вивчають настільний теніс на уроках фізичної культури. Впровадження цього варіативного модуля у містах та селах області суттєво відрізняється. Більший відсоток вивчення цього виду спорту спостерігається сільських, ніж у міських школах. 45,3% та 28,8% відповідно. Зазначимо, що за відповідями респондентів можливість впровадження настільного тенісу дещо вища. Так, 32,8% школярів, які навчаються у містах і 51,8% учнів сільських шкіл вважають, що в їхніх школах є належні умови для вивчення настільного тенісу. Досить високий і інтерес до вивчення цього виду спорту. Серед опитаних нами учнів настільним тенісом хочуть займатися 55,7% дітей. При цьому показники зацікавленості настільним тенісом серед дівчат та серед хлопців суттєво не відрізняються. 57,9% хлопців та 53,6% дівчат виявили інтерес до цього виду спорту. Також не значно відрізняються показники між учнями, що навчаються у міських та і сільських школах. Так серед учнів зага-

льноосвітніх навчальних закладів, які розташовані у містах 56,1% дітей бажають вивчати настільний теніс. У сільській місцевості це 54,7% школярів.

Менше третини опитаних учнів зазначили, що вивчають гандбол. Це 27,3%. Практично не відрізняється впровадження гандболу у міських та сільських школах. Це 28,8% місто та 28,2% село. Учні вважають, що можливість вивчати цей вид спорту є дещо вищою (31,9%). При цьому школи, які розміщені у містах більше забезпечені інвентарем та обладнанням для впровадження гандболу, ніж сільські школи. Так, у містах 36% та у селах 21,6% опитаних школярів вважають, що вивчення в їхніх навчальних закладах гандболу є можливим. Виявили бажання вивчати гандбол 32,9% дітей. При цьому спостерігається суттєва різниця між бажанням дітей сільської місцевості та шкіл міст; між бажанням хлопців та бажанням дівчат вивчати цей вид спорту. Так, у містах виявляють інтерес до гандболу 36,6% учнів, в той час як у селах – 23,7%. Серед хлопців 44,3% хочуть вивчати гандбол і 22,2% – дівчат. Отже, інтерес до вивчення варіативного модуля навчальної програми гандболу є дещо вищим, ніж реальний стан його впровадження.

Нами виявлено, що серед опитаних учнів 6-х класів найвищий інтерес викликає в учнів варіативний модуль плавання. Про це стверджують 62,5% шестикласників. Варто зазначити, що цей вид спорту однаково хочуть вивчати як і хлопці, так і дівчата; як учні, що навчаються у міських так і школярів сільських шкіл. У містах 61,9% дітей та у селах 61,2% учнів хочуть, щоб були запроваджені уроки плавання. Навчитися плавати прагнуть 60,4% хлопців та 64,5% дівчат. На жаль, про наявність умов у навчальних закладах для проведення уроків плавання висловилися 19,2% учнів, що навчаються у містах та 3,6% дітей сільських шкіл. Нами встановлено, що уроки плавання запроваджені лише у загальноосвітніх навчальних закладах, які розташовані у містах області. Вивчати плавання мають можливість 18,3% опитаних нами учнів.

Результати анкетування учнів показали, що у загальноосвітніх навчальних закладах Львівщини впроваджений варіативний модуль бадмінтон. Про це наголошують 11,8% опитаних учнів. Нами виявлено, що більше впроваджено цей вид спорту у міських школах (14% опитаних учнів). В той час, як у селах області цей показник сягає 6,5%. Однак, бадмінтон викликає досить високий інтерес та зацікавленість серед школярів. Про це свідчить те, що 51,5% учнів міських та 37,4% учнів сільських шкіл бажають вивчати варіативний модуль бадмінтон. Загалом про бажання грати у бадмінтон на уроках фізичної культури висловилися 47,4% усіх опитаних нами учнів 6-х класів. Ми виявили, що більший інтерес до бадмінтону проявляють дівчата, ніж хлопці. Про зацікавленість бадмінтоном висловилися 53,2% дівчат та 41,3% хлопців. Але навчальні заклади не мають достатньої кількості інвентаря для вивчення цього виду спорту. Про можливість впровадження бадмінтону наголошують 18,3% учнів, що навчаються у міських та 7,9% школярів із сільських шкіл. Загалом цей показник по області складає 15,3%.

У загальноосвітніх навчальних закладах, що розташовані у сільській місцевості активно впроваджується варіативний модуль «туризм». На цьому наголошують 32,4% шестикласників. Однак, у містах майже не проводяться уроки туризму. Нами виявлено поодинокі випадки впровадження цього виду спорту. Лише 0,6% дітей стверджують, що займаються туризмом на уроках фізичної культури. Відповідно до відповідей учнів, ми можемо константувати, що у навчальних закладах міст відсутнє туристичне спорядження та інвентар. Про забезпеченість матеріально-технічної бази необхідним туристичним спорядженням висловилися 3,5% учнів міських та 18% школярів сільських шкіл. Нами виявлено, що інтерес дітей до вивчення туризму співпадає з реальним станом впровадженням цього виду в загальноосвітніх навчальних закладах. Незначний інтерес до туризму виявили учнів міських шкіл – 0,6% і значно більший інтерес у дітей сільських шкіл – 32,4%.

У зимовий період учні загальноосвітніх навчальних закладів, що розташовані у сільській місцевості мають можливість вивчати варіативний модуль «лижна підготовка». 26,6% опитаних шестикласників стверджують, що учителі фізичної культури навчають їх способам пересувань на лижах. В той час, як у міських школах, учителі не приділяють належної уваги для впровадження цього виду спорту. 2,0% дітей висловилися, що в їхніх навчальних закладах проходять уроки лижної підготовки. Однак, варто зазначити, що лижне спорядження, яке є у школах застаріле і не оновлювалося упродовж багатьох років. Про наявність лижного спорядження у навчальних закладах висловилися 1,2% дітей, що навчаються у містах та 30,2% школярів сільських шкіл. Нами виявлено, що бажання пересуватися на лижах та вивчати програмний матеріал хочуть 32,5% опитаних нами шестикласників. При цьому інтерес до лижної підготовки вищий в учнів, що проживають у сільській місцевості. Майже половина учнів із сільських – 48,9% та трохи більше четвертої частини учнів міських шкіл – 25,9% зацікавлені у впровадженні уроків лижної підготовки у школах.

Незначна кількість учнів стверджують, що під час уроків фізичної культури учителі запроваджують аеробіку. Це 5,2% місто та 0,7% село. При цьому, запроваджується аеробіка здебільшого у дівчат, які навчаються у міських школах. Про це висловилися 8% дівчат та лише 2,4% хлопців міських шкіл. У сільських школах застосовується лише елементи аеробіки чи музичний супровід під час виконання загально-розвиваючих вправ. 4,1% школярів міських та 7,2% дітей, що навчаються у сільських школах вважають, що в їхніх школах є належні умови для впровадження аеробіки. Слід зазначити, що інтерес до цього виду спорту є високим. 26,7% учнів 6-х класів хочуть, щоб в їхніх школах були запроваджені уроки аеробіки. У міських школах цей показник досягає 22,4%, а в сільських – 37,4%. Нами виявлено, що більшу зацікавленість цим видом спорту проявляють дівчата, ніж хлопці. 37,9% дівчат (35,1% місто та 44,6% село) та 14,9% хлопців (9,4% місто та 29,2% село).

Незначний відсоток школярів 6-х класів стверджують, що під час уроків фізичної культури мають можливість займатися гирьовим спортом та професійно-прикладною фізичною підготовкою. Гирьовий спорт вивчають 2,5% учнів, професійно-прикладну фізичну підготовку (ППФП) – 1,7% школярів. Про можливість займатися гирьовим спортом у навчальному закладі висловилися 5% дітей, а професійно-прикладною фізичною підготовкою – 1,9% школярів. Однак, нами встановлено, що інтерес до гирьового спорту та професійно-прикладної фізичної підготовки в учнів шостих класів досить високий. Так, гирьовим спортом хочуть займатися 19,9% усіх опитаних нами учнів 6-х класів. При цьому більший інтерес проявляють учні міських шкіл. Це 20,6% та 18% відповідно. Варго зазначити, що цим видом спорту більше хочуть займатися хлопці, ніж дівчата. 28,9% та 11,3% відповідно. ППФП хочуть вивчати 11,6% школярів, які навчаються у містах та 6,5% учнів сільських шкіл. Загалом по Львівщині виявляють інтерес до цього варіативного модуля 10,1% шестикласників. Не значно відрізняється бажання у хлопців та дівчат (12,3% та 8,1% відповідно).

Нами не виявлено випадків впровадження у 6-х класах варіативних модулів аквааеробіки та городків. Хоча, про можливість впровадження аквааеробіки висловилися 1,2% учнів та 0,8% школярів вважають, що в їхніх школах можна вивчати городки. Незважаючи на те, що ці два види спорту не вивчаються у 6-х класах, 19,3% школярів прагнуть вивчати аквааеробіку та 12,2% – городки. Нами виявлено, що більший інтерес до аквааеробіки проявляють дівчата (25,8%), ніж хлопці (12,3%). Городки вивчати більше прагнуть хлопці (13,6%), ніж дівчата (10,9%). Слід зазначити, що як і аквааеробіку, так і городки більше хочуть вивчати учні, які навчаються у сільських, ніж у міських школах. Аквааеробіка: 20,1% село та 18,9% місто; городки: 15,1% село та 11% місто.

Висновки. Проведене нами дослідження засвідчує, що рівень впровадження варіативних модулів навчальної програми не завжди відповідає стану матеріально-технічного забезпечення навчальних закладів та інтересам учнів. Види спорту, які вивчаються у школах викликають менший інтерес у школярів, ніж ті види спорту, які учителями фізичної культури не впроваджуються. Реальний стан впровадження таких видів спорту, як волейбол, баскетбол, легка атлетика, футбол і гімнастика практично відповідають наявній матеріально-технічній базі навчальних закладів. Проте, інтерес учнів до вивчення цих видів спорту значно нижчий. Настільний теніс, плавання, бадмінтон, гандбол, аеробіка, професійно-прикладна фізична підготовка, аквааеробіка, гирьовий спорт викликають високий інтерес та зацікавленість у школярів, але у школах не має належної матеріальної бази для впровадження цих видів спорту. Тому, на нашу думку, учителя фізичної культури і керівники навчальних закладів повинні враховувати інтереси дітей та покращувати забезпечення інвентарем та обладнанням ті варіативні модулі навчальної програми, які викликають зацікавленість у школярів.

Література:

1. Кравченко Н. Сучасна навчальна програма як складова забезпечення оптимальної рухової активності школярів середнього шкільного віку / Н. С. Кравченко // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури і спорту / за заг. ред. Євгена Приступи. – Л., 2012. – Вип. 16, т. 2 – С. 108-111.
2. Фізична культура в школі: 5-9 класи: методичний посібник / за загальною редакцією Дятленка С.М. – К : Літсра ЛТД, 2009 – 176 с.
3. Шиян О.І. Проблеми впровадження варіативної складової складової навчальної програми / О.І.Шиян, Н.С. Кравченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 9. – С. 104-107.

К.физ.вост. Тищенко В.А.

Запорожский национальный университет

ЭКСПРЕСС-КОНТРОЛЬ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ГАНДБОЛИСТОВ

Физическая подготовка гандболиста должна решать две главные задачи: всесторонне развивать всю двигательную систему игрока, а так же совершенствовать специфические двигательные способности, от которых зависит успех в достижении высоких результатов именно в игре в гандбол [3]. Принято физическую подготовку подразделять на общую и специальную [6]. В. Я. Игнатьева как же связывает специальную физическую подготовку с характером игровой деятельности гандболиста. Для ее осуществления необходимо подбирать упражнения так, чтобы их структура и динамика соответствовали действиям, выполняемым игроком во время соревнования [3]. Определение специальной физической подготовленности спортсменов является одним из проблемных вопросов теории физической подготовки. Опыт систем контроля, а также изучение требований, которые выдвигает современный подход к двигательным способностям квалифицированных гандболистов, свидетельствуют о том, что проблему можно решить, внедряя в систему контроля комплексные тесты. В процессе их разработки нужно учитывать структуру и параметры профессиональной деятельности исследуемой категории [4, 7].

В условиях современного спорта от игроков требуется не только идеальная тактико-техническая подготовка, но также высокая работоспособность организма, позволяющая переносить максимальные физические нагрузки на пике формы дважды в неделю. При этом неизбежна индивидуализация тренировочных процессов. Для точного расчета тренировочных нагрузок необходимо установить индивидуальную нагрузочную спортсмена. Количественно-временные показатели комплексных тестов определяются на основе соответствующих